

Lieta C – 900/19

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Datums, kurā lūgums reģistrēts Tiesā:

2019. gada 6. decembris

Iesniedzējtiesa:

Conseil d'État (Francija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 29. novembris

Prasītājas:

Association One Voice

Ligue pour la protection des oiseaux

Atbildētājs:

Ministre de la Transition écologique et solidaire

Persona, kas iestājusies lietā:

Fédération nationale de la chasse

1. Tiesvedības priekšmets un fakti

- 1 Francijas tiesiskajā regulējumā piecos dienvidaustrumu departamentos ir atļauts izmantot “putnu” līmi, lai noķertu strazdus un melnos strazdus, kurus paredzēts izmantot kā pievilinātājputnus, saskaņā ar nosacījumiem, kas izklāstīti dekrētā, ar kuru it īpaši plānots katru gadu ar ministra dekrētu samazināt to skaitu.
- 2 Divas dzīvnieku aizsardzības asociācijas nosoda “putnu” līmes izmantošanu, ko tās uzskata par nežēlīgu sagūstīšanas veidu, un tādu putnu sugu sagūstīšanu, attiecībā uz kurām zinātniekiem pieejamā informācija norāda uz ievērojamu populācijas samazināšanos, kā arī to jutīgumu pret ciešanām.
- 3 Tās lūdza *Conseil d'État* atcelt tiesisko regulējumu, ar kuru ir atļauts izmantot “putnu” līmi.

- 4 *Fédération nationale des chasseurs* brīvprātīgi iesaistījās lietā, lūdzot prasību noraidīt.
- 5 Pārbaudot pamatus par to, ka nav ievēroti direktīvas par savvaļas putnu aizsardzību tiesību normas un mērķi, *Conseil d'État* apturēja tiesvedību un uzdeva Tiesai interpretēt divus prejudiciālus jautājumus.

2. Tiesiskais regulējums

Savienības tiesības

Līgums par Eiropas Savienību (LES)

- 6 Līguma 3. pantā ir noteikts:

“1. [..]

3. Savienība izveido iekšējo tirgu. Savienības darbība ir vērsta uz to, lai panāktu stabilu Eiropas attīstību, [..] pilnīgu nodarbinātību un sociālo attīstību, kā arī vides augsta līmeņa aizsardzību un tās kvalitātes uzlabošanu [..]”

Eiropas Savienības Pamattiesību harta (Harta)

- 7 Hartas 37. pantā ir noteikts:

“Vides aizsardzība

Augstam vides aizsardzības līmenim un vides kvalitātei jābūt integrētai Savienības politikā un jābūt nodrošinātai saskaņā ar ilgtspējīgas attīstības principu”.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (Putnu direktīva)

- 8 Direktīvas 2. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai skaitliski uzturētu 1.pantā minēto [putnu] sugu populācijas tādā līmenī, kas pirmām kārtām atbilst ekoloģijas, zinātnes un kultūras prasībām, tajā pašā laikā ņemot vērā saimnieciskās un rekreatīvās prasības, vai lai tuvinātu šo sugu populācijas minētajam līmenim.”

- 9 Direktīvas 8. pantā ir noteikts:

“1. Attiecībā uz putnu medībām, to sagūstīšanu vai nonāvēšanu saskaņā ar šo direktīvu dalībvalstis aizliedz lietot jebkādas masveidīgas vai neselektīvas putnu sagūstīšanas vai nonāvēšanas līdzekļus, pasākumus vai paņēmienus, arī tādus, kas var izraisīt kādas sugas lokālu izzušanu, jo īpaši IV pielikuma a) punktā minētos.”

10 Direktīvas 9. pantā, ciktāl tas ir atbilstoši šajā lietā, ir paredzēts, ka:

“1. Ja nevar rast citu pieņemamu risinājumu, dalībvalstis var atkāpties no 5. līdz 8. panta noteikumiem šādu iemeslu dēļ:

[..]

c) lai stingri kontrolētos apstākļos un izlases veidā atļautu nelielā skaitā sagūstīt, turēt vai citādi saprātīgi izmantot dažus putnus.[..]”

11 IV pielikuma izvilcums, kas attiecas uz šo lietu, ir formulēts šādi:

“IV PIELIKUMS

a)

– Cilpas [..] “putnu” līme, āķi, akli vai sakropļoti dzīvi putni, ko izmanto kā pievilinātājputnus, [..]”

Francijas tiesību akti

Vides kodekss

12 II sadaļa (Medības) ietver L424-4. pantu, kura izvilcumos, kas attiecas uz šo lietu, ir noteikts:

“[..]

Lai stingri kontrolētos apstākļos un izlases veidā atļautu nelielā skaitā medīt noteiktus gājputnus, par medībām atbildīgais ministrs saskaņā ar viņa noteiktiem nosacījumiem atļauj izmantot tradicionālas medību metodes un līdzekļus, atkāpjoties no tām, kas atļautas pirmajā daļā.

[..]

“Putnu” līme tiek uzklāta stundu pirms saullēkta un noņemta pirms vienpadsmitiem. [..]”

1989. gada 17. augusta dekrēts par “putnu” līmes izmantošanu, lai sagūstītu strazdus un melnos strazdus, kurus paredzēts izmantot kā pievilinātājputnus Alpes-de-Haute-Provence, Alpes-Maritimes, Bouches-du-Rhône, Var un Vaucluse departamentos

13 Dekrēta 1. pantā ir noteikts:

““Putnu” līmes izmantošana, lai sagūstītu strazdus [..] un melnos strazdus, kurus paredzēts izmantot kā pievilinātājputnus personīgām vajadzībām, ir atļauta Alpes-de-Haute-Provence, Alpes-Maritimes, Bouches-du-Rhône, Var un Vaucluse

departamentos stingri kontrolētos apstākļos, kas noteikti turpmāk, lai izlases veidā atļautu nelielā skaitā sagūstīt dažus putnus, ja nav cita pieņemama risinājuma”.

14 Dekrēta 4. pantā ir noteikts:

““Putnu” līme var palikt uzklāta tikai mednieka klātbūtnē. Katrs sagūstītais putns tiek nekavējoties notīrīts. Šo darbību laikā aizliegts nēsāt šauteni”.

15 Dekrēta 6. pantā ir noteikts:

“Katru gadu par medībām atbildīgais ministrs nosaka maksimālo putnu skaitu, kurus drīkst noņemt tirdzniecības gadā, kā arī attiecīgajā gadījumā tehniskās specifikācijas, kas raksturīgas departamentam.”

16 Dekrēta 11. pantā ir noteikts:

“Visu citu nejauši noķertu medījumu, kas nav strazdi [...] un melnie strazdi, nekavējoties notīra un atbrīvo”.

2018. gada 24. septembra ministra dekrēti par 2018.–2019. tirdzniecības gadu

17 Piecu dekrētu 1. pantā attiecīgi ir noteikts:

[*Alpes-de-Haute-Provence*], [*Alpes-Maritimes*], [*Bouches-du-Rhône*], [*Var*] un [*Vaucluse*] departamentos, maksimālais strazdu vai melno strazdu, kurus paredzēts izmantot kā pievilinātājputnus, un kurus var sagūstīt izmantojot “putnu” līmi ir attiecīgi noteikts [2900], [400], [11 400], [12 200] un [15 600] attiecībā uz 2018.–2019. tirdzniecības gadu.

3. Lietas dalībnieku nostājas

Prasītājas

18 Asociācijas prasītājas apgalvo, ka ar Francijas tiesisko regulējumu tiek pārkāpts Putnu direktīvas 9. panta 1. punkts, ciktāl tajā ir atļauta neselektīva tradicionāla medību metode. *Ligue pour la protection des oiseaux* šajā sakarā pieprasa norīkot ekspertu, lai noteiktu tādu putnu īpatsvaru, kurus nav atļauts sagūstīt ar “putnu” līmi, bet kuri pēdējās medību sezonās ir nejauši sagūstīti ar “putnu” līmi. Turklāt tiesiskais regulējums nepamato apgalvoto cita pieņemama risinājuma neesamību, izņemot ar to atļauto sagūstīšanu, kas notikusi izmantojot “putnu” līmi.

19 Tās vispirms atgādina, ka Putnu direktīvas 8. pantā ir aizliegts lietot jebkādas masveidīgus vai neselektīvus putnu sagūstīšanas līdzekļus un īpaši “putnu” līmi. Putnu direktīvas 9. pantā tomēr dalībvalstīm ir atļauts atkāpties no šī aizlieguma “ja nav cita pieņemama risinājuma” vairāku iemeslu dēļ, un it īpaši saskaņā ar c) apakšpunktu, lai izlases veidā atļautu sagūstīt dažus putnus nelielā skaitā.

- 20 Tās piebilst, ka Tiesa tika norādījusi, ka, “lai ļautu kompetentajām iestādēm izmantot Direktīvas 2009/147 9. pantā paredzētās atkāpes vienīgi Savienības tiesībām atbilstošā veidā, valsts tiesiskais un normatīvais regulējums ir jāpieņem tā, lai tajā paredzēto atkāpju īstenošana atbilstu tiesiskās noteiktības principam. Līdz ar to šajā jomā piemērojamajā valsts tiesiskajā regulējumā atkāpes kritērijiem ir jābūt noteiktiem skaidri un precīzi, un par to piemērošanu atbildīgajām iestādēm ir jābūt noteiktam pienākumam ņemt tos vērā. Saistībā ar izņēmuma režīmu, kas jāinterpretē šauri un saskaņā ar kuru attiecīgo nosacījumu esamības pierādīšanas pienākums attiecībā uz katru atkāpi ir jāuzliek iestādei, kas pieņem lēmumu, dalībvalstīm ir jānodrošina, ka jebkuras darbības, kas ietekmē aizsargājamās sugas, var tikt atļautas tikai tad, ja tās pamatojas uz precīzi un pietiekami pamatotiem lēmumiem, kuros ir norādes uz šīs direktīvas 9. panta 1. un 2. punktā paredzētajiem iemesliem, nosacījumiem un prasībām” (spriedums, 2018. gada 21. jūnijs, Komisija/Malta, C-557/15, EU:C:2018:477, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 21 Tomēr Francijas iestādes atļauj putnu sagūstīšanu izmantojot “putnu” līmi apstākļos, kas nav stingri kontrolēti, lai gan šis sagūstīšanas veids nav selektīvs, nepārbaudot, vai nav bijis cits pieņemams risinājums un nepierādot, ka atļauti sagūstītie bija sagūstīti nelielā skaitā.
- 22 Turklāt mērķis aizsargāt vai saglabāt tradicionālus putnu sagūstīšanas vai nonāvēšanas līdzekļus, pasākumus vai paņēmienus tīri atpūtas nolūkos nevar attaisnot apgalvoto citu pieņemamu risinājumu neesamību tās 9. panta nozīmē, kas ļauj atkāpties no dažu medību metožu principa aizlieguma, kas ietverts tās 8. pantā.

Atbildētājas un persona, kas iestājusies lietā

- 23 *Ministre de la Transition écologique et solidaire* un *Fédération nationale des chasseurs* secina, ka prasība ir jānoraida kā nepamatota.

4. Conseil d'État vērtējums

Par medību veida, kas ir atļauts ar atkāpi, selektīvo raksturu

- 24 No Vides kodeksa L424-4. pants un 1989. gada 17. augusta dekrēta 1., 4. un 11. panta apvienotajiem noteikumiem izriet, ka, lai nodrošinātu tradicionālā medību veida, izmantojot “putnu” līmi piecos attiecīgajos departamentos, selektīvo raksturu, medniekam, kuram ir atļauts izmantot “putnu” līmi, pastāvīgi jāatrodas tuvumā saviem līdzekļiem, it īpaši, lai identificētu uz vietas esošo sugu pārstāvjus un novērstu to, ka citu sugu pārstāvji, nevis strazdi un melnie strazdi pietuvojas līdzekļiem, un vajadzības gadījumā būt gatavībā nekavējoties notīrīt un atbrīvot citu sugu putnus, kuri, neraugoties uz šiem piesardzības pasākumiem, būtu nejauši sagūstīti ar “putnu” līmi, kas principā nav letāls sagūstīšanas veids.

- 25 Izskatot prasību sakarā ar pienākumu neizpildi, kas attiecas uz tā laika Francijas tiesisko regulējumu, un kurš lielā mērā ir analogisks pašreizējam tiesiskajam regulējumam, Tiesa spriedumā, 1988. gada 27. aprīlis, Komisija/Francijs (252/85, EU:C:1988:202, 29. un 30. punkts, nosprieda ka “ir jānorāda, ka Francijas normatīvais regulējums attiecībā uz strazdu un cīruļu sagūstīšanu noteiktos departamentos, ir ļoti precīzs. Iepriekš minētie dekrēti sagūstīšanas atļauju piešķiršanu nosaka ar lielu skaitu ierobežojošu nosacījumu. Turklāt ir jānorāda, ka Komisija nav pierādījusi, ka Francijas tiesiskais regulējums atļauj sagūstīšanu, kas nav saderīga ar dažu putnu saprātīgu izmantošanu nelielā skaitā. Komisija nav apstrīdējusi atbildētāju argumentu, ka sagūstīto īpatņu skaits ir minimāls procentuālais daudzums no attiecīgās populācijas”.
- 26 Tomēr attiecībā uz Putnu direktīvas 9. pantu 2018. gada 21. jūnija spriedumā Komisija/Malta (C-557/15, EU:C:2018:477) par dalībvalsts tiesību aktiem attiecībā uz citiem tradicionālajiem medību veidiem, kas tika pasludināts pēc LES 3. panta un Hartas 37. panta stāšanās spēkā, Tiesa norādīja, ka minētie tiesību akti neatbilst nosacījumam par sagūstīšanas metodes selektīvo raksturu, lai varētu atkāpties no direktīvas 8. panta tiesību normām, pamatojoties uz “piezvejas” gadījumu esamību, bet neprecizējot šādu “piezvejas” gadījumu skaitu. Tomēr tā arī nosprieda, ka ar attiecīgo tiesību aktu piešķirtā atkāpe neatbilda “nelielam skaitam” putnu, pārkāpjot citu nosacījumu, kas paredzēts Putnu direktīvas 9. panta 1. punkta c) apakšpunktā.
- 27 *Conseil d'État* uzdos pirmo prejudiciālo jautājumu par jēdzienu “piezveja” un tās selektīvo raksturu, kas ietverts Putnu direktīvas 9. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētajā izņēmumā.
- Par cita pieņemama risinājuma neesamību*
- 28 2018. gada 21. jūnija spriedumā Komisija/Malta (C-557/15, EU:C:2018:477, 51. punkts) Tiesa ir atzinusi, ka Putnu direktīvas 9. pantā ir noteikts, ka “ir ietverts precīzs un atbilstošs pamatojums, atsaucoties uz [Putnu direktīvas] 9. pantā paredzēto nosacījumu par cita pieņemama risinājuma neesamību.
- 29 Tomēr 1989. gada 17. augusta dekrēts atļauj izmantot “putnu” līmi apstākļos, kas tajā noteikti, pamatojoties uz to, ka, ņemot vērā šī medību veida tradicionālo raksturu attiecīgajos departamentos, “nepastāv cits pieņemams risinājums” (1. pants), jo departamentos, kur tas ir atļauts, attiecīgais medību veids atbilst tradicionālam medību veidam, kas skaidri minēts Vides kodeksa L424-4. pantā.
- 30 Tādēļ *Conseil d'État* vēlas noskaidrot, vai tradicionālas medību metodes saglabāšana pati par sevi var nozīmēt, ka nav cita pieņemama risinājuma direktīvas 9. panta 1. punkta nozīmē, tādējādi dodot iespēju atkāpties no šī medību veida principa aizlieguma, kas noteikts tās 8. pantā.

5. Prejudiciālie jautājumi

31 *Conseil d'État* uzdod šādus divus prejudiciālus jautājumus:

1 – Vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 30. novembra Direktīvas 2009/147/EK 9. panta 1. punkta c) apakšpunkta tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tām dalībvalstīm tiek liegts atļaut izmantot sagūstīšanas vai nonāvēšanas līdzekļus, pasākumus vai paņēmienus, kas pat minimālā un vienīgi īslaicīgā veidā var izraisīt “piezvejas” gadījumus? Attiecīgajā gadījumā kādi kritēriji, it īpaši saistībā ar šo atļautā medību paņēmiena, kas nav letāls, “piezvejas” gadījumu ierobežoto proporciju vai apjomu, un pienākumu nekavējoties atbrīvot bez nopietniem savainojumiem netīši sagūstītus īpatņus, var tikt izmantoti, lai uzskatītu, ka šajās tiesību normās paredzētais selektivitātes kritērijs ir izpildīts?

2 – Vai 2009. gada 30. novembra direktīva ir jāinterpretē tādējādi, ka mērķis saglabāt tradicionālus putnu medību veidus un līdzekļus atpūtas vajadzībām, un ja ir izpildīti visi citi c) apakšpunktā šādai atkāpei paredzēti nosacījumi, var attaisnot cita pieņemama risinājuma neesamību 9. panta 1. punkta nozīmē, tādējādi dodot iespēju atkāpties no tās 8. pantā noteiktā šo medību veidu un līdzekļu aizliegšanas principa?

DARBA VEIKŠANA